

Handläggare: Lisbeth Westerlund
Telefon: 08-508 25 016

Till
Socialtjänstnämnden

Inriktning för Järvalyftet - Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.
2. Socialtjänstnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen.

Dag Helin

Eddie Friberg

Fredrik Jurdell

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2007 givit kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra ett särskilt program avseende Järvafältet, det så kallade Järvalyftet. Förvaltningen anser att Järvalyftet är ett bra initiativ. Det är viktigt att använda stadens och samhällets resurser så effektivt som möjligt. Om Järvalyftet ska nå sitt mål att medverka till en bättre och mer långsiktig social och ekonomisk utveckling för boende i Järvaområdet är det viktigt med en omsorgsfull planering. Man bör göra såväl analyser inom de olika delområdena för satsningen som ta fram tvärsektoriella kunskapsunderlag för att få ett helhetsperspektiv innan beslut tas om insatser och investeringar.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har till socialtjänstnämnden för yttrande remitterat ett tjänsteutlåtande från stadsledningskontoret, Inriktning för Järvalyftet. Remisstiden går ut den 16 juni 2007.

Ärendet har även remitterats till stadsdelsnämnderna EnskedeÅrsta-Vantör, Hässelby-Vällingby, Rinkeby-Kista, Skärholmen och Spånga-Tensta samt stadsbyggnadsnämnden och utbildningsnämnden.

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats inom kansliavdelningen i samarbete med avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Remissen i sammanfattning

Kommunfullmäktige har i budgeten för 2007 givit kommunstyrelsen i uppdrag att genomföra ett särskilt program avseende Järvafältet, det så kallade Järvalyftet. Stora ekonomiska resurser har tidigare lagts på olika integrationsprojekt i staden utan bestående resultat. Järvalyftet ska ses som en långsiktig investering för att skapa en bestående social och ekonomisk utveckling för de boende i Järvaområdet.

Järvalyftet innehåller flera olika delområden som spänner över många olika ansvarsområden, förvaltningar och bolag inom staden. De olika delområdena är boende, trygghet, arbetsmarknad/sysselsättning, stadsplanering, näringsliv samt utbildning. De nämnder och kommunala bolag som föreslås medverka är stadsdelsnämnderna Spånga-Tensta och Rinkeby-Kista, exploateringsnämnden, trafik- och renhållningsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialtjänstnämnden och utbildningsnämnden samt de kommunala bolagen Svenska Bostäder, Stockholmshem och Familjebostäder.

Kommunstyrelsen ska tillsätta en politisk styrgrupp som ska leda arbetet. Programmet ska samordnas av stadsledningskontoret. En särskild projektledare ska ansvara för programmet på stadsledningskontoret.

Förvaltningens synpunkter

Det är angeläget att minska klyftorna i samhället och skapa förutsättningar för delaktighet för alla medborgare. Att åstadkomma ett samhälle där alla utifrån individuella förutsättningar har lika möjligheter att utvecklas och utforma ett bra liv är ett ständigt pågående arbete. Inom staden är det självfallet viktigt att de olika stadsdelarna framstår som lika attraktiva och trygga att bo i, att skolorna har lika bra undervisning överallt och att förutsättningarna att få ett arbete är lika stora oavsett var man bor i staden.

Med ambitionerna att skapa ett bra samhälle för alla har staden under flera decennier genomfört stora satsningar och betydande investeringar i vissa av stadens mest eftersatta delar. I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande anges att uppföljningar och utvärderingar

pekar på att satsningarna i många fall inte lett till några betydande framsteg för att nå en positiv och stabil situation i dessa områden. Detta kan bero på flera olika faktorer, bland annat att en verksamhet som karaktäriseras av många projekt ofta organiseras så att projekten drivs utanför linjeorganisationen, som mer eller mindre isolerade verksamheter. Bristen på helhetssyn har också medfört att satsningarna blivit enskilda punktinsatser med brist på anknytning till ordinarie verksamhet.

Järvalyftet är ett bra initiativ som tyder på att man tagit till sig den kritik som riktats mot tidigare satsningar av samma karaktär. Det är därför förvånande att man föreslår att medlen inte får finansiera reguljära verksamheter. (se bilaga med riktlinjer: Samverkan 1. Övrig offentlig verksamhet). Denna regel riskerar att leda till att det ändå blir punktinsatser som faller när finansieringen tar slut. Man bör i stället låta de behovsanalyser som enligt förslaget ska göras, visa på om det är så att ordinarie verksamheter behöver förstärkning. Förstärkningar eller utvidgningar av ordinarie verksamheter ökar chanserna att insatserna får en långsiktig verkan och minskar eftersläpningar i uppdragen på grund av att ny verksamhet tar tid att bygga upp. En annan viktig slutsats som lyfts fram i tidigare utvärderingar av liknande initiativ är att denna typ av satsningar måste bedrivas uthålligt och med en inriktning om ett långsiktigt arbete för att nå önskade resultat. En alltför kort-siktig och spretig flora av olika projekt riskerar att motverka de övergripande målen och kan ge sämre resultat.

Det är förvaltningens uppfattning att det är angeläget att en satsning som Järvalyftet redan från början integreras i den ordinarie linjeverksamheten. Förvaltningen vill därför betona vikten av att de verksamheter som i ordinarie verksamhet ansvarar för olika frågor måste involveras om ett initiativ av detta slag ska bli hållbart på lång sikt. Dvs. utbildningsförvaltningen när det gäller skolfrågorna, jobbtorgsorganisationen när det gäller sysselsättning osv.

Det är också viktigt att alla olika typer av särskilda initiativ som tas med syftet att få en bättre långsiktigt hållbar social och ekonomisk utveckling i vissa delar av staden samordnas. Det kan därför vara angeläget att ett eventuellt kommande lokalt utvecklingsavtal mellan staden och regeringen såväl som stadens satsning på de kommande jobbtorgen i vissa delar samordnas där de övergripande målsättningarna om att förbättra förutsättningarna för individer att gå från bidrag till arbete är gemensamma.

I frågan om organisation tillstyrker förvaltningen stadsledningskontorets förslag om att det behövs en tydlig styrning av en satsning som Järvalyftet. Förvaltningen tillstyrker förslagen om att det behövs såväl en politisk styrgrupp som en operativ tjänstemannastyrrupp. Särskilt angeläget är att dessa styrgrupper kontinuerligt följer upp utvecklingen inom satsningen och kan genomföra de eventuella korrigeringar som behövs av inriktning och delprojekt.

En av de framgångsfaktorer som flera tidigare utvärderingar pekat på (utvärderingar av stadens ytterstadssatsning, ”storstadssatsningen”, m.m.) är hur olika satsningar kan få sin

legitimitet genom att försäkra sig om boendes och olika lokala aktörers engagemang och delaktighet. I riktlinjernas avsnitt om organisation och beslutsprocess saknas det en beskrivning av om och i så fall hur ett lokalt inflytande över processerna och förslagen om insatser ska hanteras. Det är även oklart om och i så fall hur de olika berörda stadsdelsnämnderna förväntas delta i processerna.

Utifrån erfarenheterna av tidigare satsningar av detta slag kan det vara angeläget att tydliggöra vem som är ”förslagsställare” och vem som fattar besluten. Det kan därför behöva förtydligas vad gäller de roller som de olika aktörerna (förvaltningar, lokalt näringsliv, föreningar och andra) förväntas inta, om de ska involveras. Särskilt om dessa inom ramen för andra eventuella utvecklingsprojekt inom t.ex. ramen för de lokala utvecklingsavtalen förväntas spela en aktiv roll.

Det är positivt att man i förslaget poängterar att kartläggningar eller nulägesrapporter ska utgöra utgångspunkter för arbetet och att man avser att följa upp dessa. Det skulle också vara positivt om man vid en så omfattande insats som detta också kopplade in forskare att följa arbetet, t.ex. tvärvetenskapliga forskargrupperingar med urbana frågor i fokus som finns exempelvis vid Örebro universitet.

En annan angelägen del som behöver beaktas är hur man informerar om en satsning av detta slag och hur den ska kommuniceras med och mellan olika aktörer, medborgare m.fl.. Förvaltningen anser att det mot bakgrund av den relativt sett låga informations- och kommunikationsnivån i tidigare satsningar bör en mer precis och omfattande informationsstrategi/plan göras. I satsningar av detta slag, som omfattar hundratals miljoner kronor, bör en väl anpassad informations- och kommunikationsstrategi vara en av hörnstenarna.

Förslaget visar att man tagit ställning för att skapa trygghet genom att vitalisera och skapa öppna stadsdelar med möjlighet till många möten och ökad rörlighet mellan stadsdelarna. Man vill bland annat att detta ska ske genom fler vägar mellan stadsdelarna, mer blandade upplåtelseformer och stimulering av det lokala näringslivet. Möjligen skulle man ur ett trygghetskapande perspektiv kunna dra detta ännu ett steg längre och även undersöka möjligheterna att locka myndigheter (nationella, regionala och lokala) till området, såväl som större företag. En större arbetande dagbefolkning i området skulle troligtvis bidra till fler positiva möten, större efterfrågan på lokal service och handel och dessutom troligtvis en större närhet mellan befolkningen i området samt fler arbetstillfällen.

Det är tydligt att man vill se till att genom förändringar av den yttre miljön skapa trygghet och minska tillfällena att begå brott. Det ur internationellt perspektiv ledande materialet när det gäller sådan typ av planering, Bo Trygg 05, har sitt ursprung i Stockholm och bygger dessutom bland annat på erfarenheter från Järvafältet. Förvaltningen anser att materialet Bo Trygg 05 ska vara normgivande i det planerade förändringsarbetet i den yttre miljön. Ett bra sätt att följa upp detta arbete är att göra trygghetsmätningar i hela bostadsbeståndet inom Järvaområdet, nedbrytbara på mindre geografiska områden.

I utvärderingen av brottsförebyggande insatser inom den s.k. storstadssatsningen kom man fram till att man inte i tillräckligt hög grad och inte i tillräckligt tidigt skede involverat polisen i arbetet. Det framgår av förslaget att man anser att polisen bör ha en aktiv roll, eller åtminstone vara mer synlig, men inte hur detta ska uppnås. I stadsdelarna i Järvaområdet finns det idag aktiva och väl uppbyggda lokala brottsförebyggande råd med unik kunskap om området. Där är samverkan redan en realitet. Dessa bör få en betydande roll i arbetet och här har man också ingången till polisen liksom i de s.k. chefssamråden på polismästardistriktsnivå som polisen byggt upp. (ref. ”brottsförebyggande insatser i utsatta områden – en studie av storstadsarbetet”, BRÅ)

I förslaget anges också att man vill se snabbare och tydligare insatser mot ungdomsbrottslighet och ett stärkt samarbete mellan polisen och socialtjänsten. Skola, socialtjänst och polis bör ha snabba kontaktvägar sig emellan enligt modellen SSP med sin förebild i Köpenhamn. För att detta samarbete ska fungera fullt ut bör ungdomsbrotten utredas av polis i det område där ungdomen är folkbokförd i nära samarbete – och helst samlokaliserat – med socialtjänsten. Försöket bör grundligt utvärderas. (Idag utreds brotten av polis i det område där brottet begåtts)

I frågan om utbildningsinsatser som en del av satsningen beskrivs en mer individuellt anpassad SFI-verksamhet (SFI – svenska för invandrare). Förvaltningen delar uppfattningen att utvecklingen av SFI-verksamheten bör individ- och yrkesanpassas i så stor utsträckning som det är möjligt. Förvaltningen vill även framhålla vikten av att ta tillvara de erfarenheter som har gjorts inom ramen för den s.k. storstadssatsningen beträffande barns och ungas språkutveckling. Utvärderingar inom detta område har visat att en av de åtgärder som långsiktigt kan ge bättre förutsättningar för barn och unga med annat modersmål än svenska i sin språkutveckling, är insatser som handlar om att höja kompetensen inom de pedagogiska yrkesområdena. Exempelvis är utbildningar (motsvarande 20 p) för lärare/ förskollärare i ”Svenska som andra språk” ett viktigt redskap i detta arbete.

Vidare är kompetensutveckling för personalgrupper som ska arbeta med fokus på arbetslinjen inom ramen för jobbtorg ett annat viktigt inslag. Det kan t.ex. handla om att söka skapa gemensamma förhållningssätt och en gemensam värdegrund för såväl kommunal personal som för personal inom arbetsförmedling, försäkringskassa och andra aktörer i arbetet med att öka förvärvsintensiteten.

Sammantaget anser förvaltningen att om Järvalyftet ska bli mer framgångsrikt än tidigare satsningar i dessa stadsdelar är en omsorgsfull planering viktig och måste få ta tid. Eftersom så mycket arbete gjorts i tidigare projekt är det viktigt att ta tillvara de erfarenheter som gjorts och att även lära av integrationssatsningar i andra städer i Europa och tillgodogöra sig goda exempel. Det är angeläget att ta initiativ till nödvändig utveckling inom olika områden i staden. Men det är också viktigt att använda stadens och samhällets resurser så effektivt som möjligt. Om Järvalyftet ska nå sitt mål att medverka till en bättre och mer långsiktig social och ekonomisk utveckling för boende i Järvaområdet är det viktigt

att såväl göra analyser inom de olika delområdena för satsningen som att ta fram tvärsektorieella kunskapsunderlag för att få ett helhetsperspektiv innan beslut om insatser och investeringar tas.

Bilaga

Inriktning för Järvalyftet, stadsledningskontorets tjänsteutlåtande